

Recenzie

SZÉKELY, Levente (ed.): Magyar ifjúság 2012 – Hungarian Youth 2012

Budapest: Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, 2012, 356 s.

Tematicky aj rozsahovo obsiahly zborník štúdií predkladá výsledky v poradí už štvrtého komplexného kvantitatívneho výskumu mládeže v Maďarsku, ktorý sa konal v roku 2012. Podobne ako predošlé výskumy, aj tento bol realizovaný na vzorke 8 000 respondentov vo veku 15 až 29 rokov, reprezentatívnej podľa pohlavia, vekových kohort, regiónu a typu obce. Pri vytvorení vzorky bola použitá metóda náhodného pravdepodobnostného výberu, pri ktorej sa vychádzalo z databázy obyvateľov. Zber údajov prebiehal metódou CAPI (Computer Assisted Personal Interviewing), teda formou osobnej návštevy anketára u respondenta, no nie na báze papierového dotazníka, ale priamym zaznamenávaním odpovedí do notebooku, ktorý mal anketár k dispozícii. Redaktor zborníka zdôrazňuje užitočnosť a efektivitu tejto metódy, ktorá umožňuje vynechať etapu pracného zapisovania dát do databázy, keďže tie sa ihneď, ako ich anketár naznačí, objavujú v centrálnom počítačovom systéme. Iste, nemôžeme s ním nesúhlasiť, ale ak si predstavíme, že v tomto výskume pracovalo 322 anketárov a každý z nich mal svoj notebook, jasne vidíme, že metóda CAPI si vyžaduje značnú vstupnú investíciu. Svedčí to okrem iného aj o pravdepodobne štedrej podpore výskumu zo strany štátu, čo nie je prekvapujúce, lebo v Maďarsku sa výskum mládeže už dlhodobo považuje za jednu z prioritných oblastí.

Zborník sa skladá z desiatich kapitol. Z toho jedna je venovaná metodológii, ostatné sa zaoberajú jednotlivými oblasťami výskumu.

Prvá kapitola (Demografia) pojednáva o demografických procesoch a o paradigme vymedzenia kategórie mládeže na základe procesu individuálnej životnej dráhy. Okrem iného poukazuje aj na to, že v poslednom čase sa už aj v kruhoch maďarskej mládeže objavil známy západoeurópsky fenomén volenej samoty a zámerného odmietania splodiť či porodiť dieťa.

Druhá kapitola (Rodinné správanie) obsahuje štúdiu o postojoch mládeže k partnerským vzťahom a k založeniu rodiny. Väčšina mladých považuje manželstvo za najvhodnejšiu formu partnerského spolužitia a 86% chce žiť v manželskom zväzku. Súčasne 72% zdieľa názor, že spolužitie bez svadby môže priniesť rovnako plnohodnotný rodinný život ako spolužitie v manželstve. Čo sa týka odmietnutia potomkov, štatistické a empirické údaje zhodne potvrdzujú, že najlepšou „prevenciou“ tohto javu je stabilný partnerský zväzok, najmä manželský. Neistotu v oblasti rodinného správania sčasti zapríčiňujú

negatívne skúsenosti mladých, napríklad rozvod rodičov, v dôsledku čoho nie sú istí, či oni sami by zvládli spoločný život a výchovu vlastného potomka.

Tretia kapitola (Školstvo) mapuje situáciu v školstve, štvrtá (Práca) situáciu na trhu práce. V oboch oblastiach je typický fenomén paralelných a roztrieštených, rozkúskovaných životných dráh, plných nových začiatkov, množiacich sa skúseností z diametrálne odlišných edukačných a/či pracovných oblastí.

Autori piatej kapitoly (Mobilita) poukazujú na to, že dočasná zahraničná migrácia láka vyše polovicu opýtaných, natrvalo by sa z Maďarska odsťahovalo 12% mladých. Prvoradým magnetom zahraničnej migrácie je vidina lepšieho života, naučiť sa jazyk a získať skúsenosti. V šiestej kapitole (Rizikové správanie) sa v porovnaní s výsledkami predošlého výskumu mládeže ukazujú pozitívne zmeny: znížil sa podiel mladých fajčiarov, ale aj respondentov, ktorí majú skúsenosti s užívaním drogy a alkoholu. Výskumníci však konštatujú, že rizikové správanie naďalej vykazuje vysoké hodnoty. Príčinu vidia v permanentnej nespokojnosti zapríčinennej absenciou pozitívnych životných vyhliadok, voľbe neprimeraných vzorov (čo často vedie k frustrácii s vlastným zovňajškom), neustálom tlaku spotrebného životného štýlu, nedostatočnom sebaopoznaní, kladení si nereálnych cieľov, nevyvinutej schopnosti empatie a spolupráce.

V siedmej kapitole (Voľný čas) sú dve štúdie. Prvá popisuje voľnočasové aktivity, druhá upozorňuje na pohybovú inaktivitu mládeže, čo je zdrojom mnohých zdravotných, ale aj spoločenských problémov. Najčastejšie voľnočasové aktivity mladých sa sústreďujú okolo médií, najmä elektronických. Čoraz viac prevláda internet – aj počas vykonávania (skôr by som povedala, že nevykonávania) iných aktivít. Chatovanie, zdieľanie statusov na facebooku často vedie ku konfliktom, napríklad počas vyučovania či rodinnej večere. Pri takomto životnom štýle niet divu, že za posledné štyri roky sa podiel športujúcej mládeže znížil o 4 percentuálne body.

V ôsmej kapitole (Mediálna spotreba) nachádzame údaje o mediálnom správaní. Najtypickejší je multitasking, t. j. paralelné používanie rôznych médií. Najmä súčasné počúvanie hudby, rozhlasu, sledovanie televízie a internetové aktivity, z ktorých ani jedno si nevyžaduje vysokú koncentráciu pozornosti.

Deviata kapitola (Aktivity v neziskovom sektore a vo verejnom živote) obsahuje údaje, z ktorých vyplýva, že mládež napriek zvyšujúcej sa generačnej nespokojnosti nevykazuje znaky kolektívnej politickej organizovanosti. Viera má v ich živote čoraz menší význam, čo súvisí s nedostatočnou náboženskou socializáciou, jednak v rodine, ale aj vo výchovno-vzdelávacom systéme.

Napriek rozmanitosti tém a ich spracovania majú všetky štúdie spoločného menovateľa. Je ním konštatovanie neistoty ako dominantného životného pocitu mládeže. Pripomína to aj zostavovateľ zborníka, Levente Székely: „Nová generácia svoj najdôležitejší životný úsek prežíva vo svete, v ktorom je do spo-

čenských subsystémov zakódovaná neistota, kde namiesto zoslabnutých tradícií existujú iba hmlisté referenčné rámce. (...) Popri tomto všetkom ale maďarská mládež túži po usporiadaných vzťahoch a nevyhľadáva neustálu zmenu, tá si ju však nájde. Je to ako v texte kapely Tankcsapda: jediné, čo sa nemení, je neustála zmena“.

Zuzana Mészárosová-Lampl
Fórum inštitút pre výskum menšín, Šamorín